

**Commentariorum ac disputationum, in tertiam partem divi
Thomae tomi quinque**

Priorum vigintisex Quaestionum eius Partis expositionem complectens

Suárez, Francisco

[Köln], 1617

Sectio prima. Vtrum necessarium vel conueniens fuerit, Deum hominem
lapsum reparare

[urn:nbn:de:hbz:466:1-93775](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-93775)

Albanus.
Nazianz.
Cyrill.
Damasc.
Lactant.
Anselm.

Quod principium fere omnes patres in initio huius materiae praeferunt: ut videre est in Athanasio lib. de incarn. Verbi, to. 1. & lib. de salutari Christi aduentu to. 2. Nazianz. oratio. 42. & 51. Cyrill. lib. 4. contra Iulian. Damasc. lib. 3. c. 1. Lactant. lib. 4. diuin. institut. c. 10. & Anselm. in lib. cur Deus homo, & aliis patribus frequentissime de quo in 1.2 ex professo disputatur in materia de peccato originali. Secundo supponit hanc disputatio. Verbum factum esse hominem, ut homines à peccati morte liberare. Hoc est vnum ex primis fundamentis nostrae fidei, quod in scriptura, praesertim in nouo testamento, passim asseritur, & in discursu huius & sequentis disputationis plura testimonia necessario afferemus, & inferius agentes de merito Christi idem late confirmabimus. Et hinc sufficienter concluditur, hoc medium fuisse accommodatum illi fini. Deus enim qui prudentissime & sapientissime operatur vniuersa, ad fines quos intendit non nisi proportionatis viis utitur mediis. Quae quidem proportio, ac convenientia in hac disputatione explicanda est. Quia vero medium interdum esse potest vile & conueniens, interdum etiam necessarium, ideo vtrumque in disputatione positum est: atque initium sumendum est ab ipso fine, quoniam necessitas vel conuenientia medij necessitatem aut conuenientiam finis praesupponit.

Quisq. me
hinc vult
consequi.

SECTIO I.

Vtrum necessarium vel conueniens fuerit Deum hominem lapsum reparare.

Dico primo, redemptionem lapsi hominis non esse opus ex necessitate à Deo factum, sed omnino libere: itaque potuit sine vlla imperfectione aut indecentia lapsum hominem sine remedio relinquere. Conclusio est certissima, & sumitur ex omnibus Scripturae locis, in quibus beneficium hoc tribuitur maxime Dei charitati & benevolentiae, Ioan. 3. Sic Deus dilexit mundum, &c. Ioan. 15. Maiorem hac charitatem nemo habet, &c. Ad Rom. 5. Commendat autem charitatem suam Deus. Ad Ephes. 2. Deus autem qui diues est in misericordia, &c. Si autem interuenisset necessitas, & non libertas, nullum fere esset beneficium. Vnde Psal. 93. dicitur, Deus vltionum Dominus, Deus vltionum libere agit. Sapient. 12. Nec timens aliquem veniam dabis peccatis. Et ideo in Scriptura, Dei voluntati tribuitur, quod hominem saluare decreuerit, & suo arbitrio salutem eius dispensauerit. Ad Rom. 1. & 9. Corinth. 13. Ita. 4. Hier. 18. Et ratio euidenter hoc docet, suppositis principiis fidei. Si enim Deus in operibus suis liber est, cur non etiam in hoc opere redemptionis? Est enim eadem ratio: Si enim alia opera non sunt Deo necessaria ad illius bonum, & beatitudinem, ita neque lapsum hominum reparatio. Nihil enim minus beatus esset Deus, si homines in sua miseria relinqueret. Confirmatur, nā si creare homines non fuit necessarium Deo, cur esset redimere? Dices forte, ne opus relinqueretur imperfectum, aut ne gloriaretur daemon, quod victoriam reportasset. Haec tamen sunt congruentiae debilissimae ad necessitatem ostendendam. Nihil enim derogat Deo, quod eius opus imperfectum maneat, non ex impotentia Dei, sed ex malitia hominum: praesertim quia potuisset Deus illud perficere, alios homines creando, & de peccatoribus vindictam sumendo, neque inde haberet demon in iustam aliquam gloriam, sed confusionem potius. Et hinc clare constat, etiam oblata occasione peccati, non fuisse necessarium Deo, fieri hominem, ad reparandos homines: quia potuisset illos non reparare.

Obiisio.
Albanus.

Contra hanc veritatem obici possunt verba Athanasii lib. de incarnat. Verbi, eiusque corporali ad nos aduentu, parum à principio. Indecorum, inquit,

erat, eos qui semel creati erant rationales penitus extinguere: id enim indignum erat bonitate Dei, si qua ab ipso creata essent, in interitum abirent, ob diaboli aduersus hominem fraudem. Quin imo indecentissimum erat, Dei artem in hominibus extinguere, vel per ipsorum iniuriam, vel per demonis imposturam. Et multa similia habet in sequentibus. Et ad eundem fere modum loquitur Anselm. lib. 1. Cur Deus homo cap. 4. Id autem, quod est indecens, & indignum bonitate Dei, potest dici absurdum, & impossibile. Respondetur. Haec & similia verba pie esse interpretanda: nonnullam enim exaggerationem continent. Non est ergo intelligendum, futurum fuisse indecens, ut ita dicam, contrarie, seu priuatiue, si Deus nolisset humanum genus reparare: quia cum Deus ad hoc non teneretur, & sua creatura non indigeat, nihil faceret indebitum, aut contra id quod eum facere decet, etiam si omnes homines sine remedio relinqueret debitis poenis erucianos. Dicitur vero interdum hoc fuisse indecens negatiue, id est, non ita conueniens, neque diuinae bonitati satis consentaneum.

Dico secundo, fuisse valde conueniens, ut Deus humanam naturam lapsum repararet. Haec constat ex ipso facto: sed quoniam Deus hoc beneficio cum hominibus, & non cum Angelis malis vsus est, differenter ratione assignando probabitur facile conclusio. Prima sit, quia minor Angelorum pars peccauit: tota vero humana natura cecidit. Est August. in Enchir. cap. 19. eamque amplectitur Magister in 2. dist. 21. quae tamen non placet D. Tho. in 2. d. 7. qu. 1. artic. 2. quia etiam multae species Angelorum totae corruerunt. Sed non est contemnenda ratio: tum quia probabile est, plures Angelos esse vnius speciei, & ita non esse necessarium, totam aliquam speciem

Cur Deus
naturam
humanam
reparauit,
non angeli.
cam.

August.
Magister
D. Thom.

Angelorum corruisse: tum etiam quia isto ita fixa sunt omnes Angeli, propter similitudinem & propinquitatem quam habent in natura, censentur vnum gradum & ordinem rerum constituere sicut omnes homines constituunt vnum gradum inferiorum. Secunda ratio redditur, quia Angelus sua sponte & veluti sine occasione peccauit: homo vero fuit à muliere inductus, quae prius à serpente decipra est. Indicat Bernard. ser. 1. de aduentu, & eandem habet Gregor. 4. Moral. cap. 9. quem refert D. Thom. 1. p. q. 64. artic. 2. argum. 4. in cuius solutione aduertit, rationem non esse adequatam; ad summum enim procedit de supremo Angelo peccante. Alij enim eo suggerente ceciderunt; quod videtur sensisse Augustinus. libro. 1. de mirabilibus sacrae Scripturae, c. 2.

Bernard.
Gregor.
D. Thom.
August.

Tertia huic annexa est, quia singuli Angeli propria voluntate peccauerunt; homines vero vnius voluntate prolapsi sunt; decuit ergo ut vnius etiam beneficio liberarentur. Ita indicant Greg. & Bernard. Quarta additur, quia homo habet voluntatem facile mutabilem, & longum tempus vitae, in quo possit illum poenitere; Angeli vero voluntas quodammodo inflexibilis est, & natura sua requirit viam brevissimam, ut perueniat ad terminum, quae ratio q. 63. & 64. 1. par. latissime tractatur. Quinta esse potest, quia ruina Angelorum potuit reparari per homines, subleuando homines ad illorum sedes, quae veluti vacuae manserunt; quod ita decuisse, & factum fuisse late persequitur Anselm. lib. 1. cur Deus homo c. 16. & 17. hominum vero lapsus non poterat conuenienter suppleri, substituendo aliam naturam loco humanae; quia nulla fortasse esse potest inferior humana & capax illius gloriae. Creare vero de nouo alios homines, fieri quidem poterat, non vero ita manifestabat diuinā misericordiam, iustitiam, & potentiam; & ideo, &c.

Gregor.
Bernard.

Anselm.

Vnde sumitur sexta ratio, nam si Deus vtramque naturam lapsum, angelicam, & humanam sine remedio reliquisset, videretur aut vincimale peccati, & superari misericordia eius, aut certe non posse tanto malo medicinā adhibere. Vnde oportuit septimo,

C 4 homi-

Leo.
Athanas.

Theodor.

hominem redemit ne gloriaretur damo, quodam modo vicisse, & expleuisse desiderium inuidia suae, scilicet, ut homines non assequerentur gloria quam ipse perdiderat, & pro qua homini inuidebat. Ita Leo ser. 2. de natiuit. & epist. 10. c. 3. Athanas. lib. de incarnat. Verbi, non longe à principio. Octauo, quo humana natura imbecillior est, quam angelica, eo magis diuinam prouocat misericordiam, & Deus illius miserendo, benignitatem suam manifestat. Denique addit Theod. lib. 6. de prouidentia diuina contra Gregos, circa finem, rationem aliam, dicens: Quoniam res vniuersi quae sub sensum cadunt propter hominem creatae sunt, ideo non potuerunt contemnendum eum, cuius gratia coniuncta creauisset.

SECTIO II.

Utrum ad reparandum genus humanum, necessarium vel conueniens fuerit, Deum, hominem fieri.

DVplicitate intelligi potest Deus humanum genus reparare: vno modo ex misericordia, & liberalitate sola: alio modo, seruata perfectae iustitiae aequitate.

Dico ergo primo non fuit simpliciter necessarium, hominem liberari à malo culpae & poenae, in quo iacebat, seruato iustitiae rigore, & codigna satisfactione interueniente: fuit tamen id conuenientissimum. Tota conclusio certa est, & communis Sanctorum & Theologorum, quos statim referam. Et probatur breuiter prior pars, quia sicut non fuit Deo simpliciter necessarium, hominem redimere, ita neque punire aut ullam satisfactionem offensae ab illo repetere. Potuit enim in primis gratis omnia condonare. Cum enim sit supremus dominus, nulli faceret iniuriam: cumque ipse potissimum fuerit per peccatum offensus, poterat iuri suo cedere, & culpam condonare, ac denique cum sit supremus legislator, & iudex, potuisset in lege contra peccatores lata dispensare. Deinde posset ab vnoquoque hominum aliqualem satisfactionem, vel poenitentiam exigere, illaque esse contentus. Denique potuit alieni homini puro munus satisfaciendi pro alijs committere, etiam si talis homo non nisi imperfecte praestare id posset. Neque enim tenetur Deus summum iustitiae rigorem semper seruare. Tractat bene hanc partem Theod. dicto lib. 6. de prouidentia, circa finem. Obijci vero potest Athanas. lib. de incarnat. Verbi, in principio dicens, non potuisse Deum, integram & illaesa manente sua veritate, ac iustitia, gratis ac liberaliter peccanti homini poenam relaxare, aut mortem remittere. Respondetur, Athan. loqui in sensu composito, scilicet, supposita Dei absoluta praedictione, & post laram legem illam. In quacunque die comedere morte morieris. Quia Deus neque mutari potest, nec mendax esse. Simpliciter tamen potuisset legem illam non ferre, vel ita ferre, ut non simul praediceret venturum effectum, sed tantum statueret ius à se dispensabile, ut comminatio illa absoluta non esset, sed conditionata, scilicet nisi vellet ipse poenam remittere, vel in aliam commutare. Quo posito salua iustitia, & veritate potuisset Deus tam poenam quam culpam gratis remittere. Imo etiam temporalis ita fuisse absolutam, ut nullus ex privilegio vel Dei liberalitate fiat immunis. Altera conclusionis pars facile probatur, quia omnes viae Domini misericordia & veritas. Vnde quo haec virtutes magis in opere nostrae redemptionis relucunt, eo altiori & conuenientiori modo fit, magisque Dei virtutem, & sapientiam manifestat. Dices, heri non posse quin minuatur misericordia, si rigor iustitiae seruetur, at vero misericordia ex suo genere est altior virtus quam iustitia: ergo magis conueniens

Theodor.
Obiectio.
Athanas.

Respond.

Cui fuerit
conueniens
seruari rigorem
iustitiae
Obiectio.

A fuisse misericordiam augere, quam iustitiam exigere Respondetur cum Damasc. lib. 3. de fide. cap. 1. hoc ipsum maxime ostendere diuinam sapientiam rationem, quod rei perquam difficilis ac perplexae congruentissimum exitum inuenit, & in eodem opere summam iustitiam cum summa misericordia, quae sibi contraria videbantur, ineffabili modo coniunxit. Ipsa ergo perfectio iustitiae misericordiam exaltat, quia non solum concessit homini tempus, & locum obtinendi veniam, sed etiam modum & potestatem praebeuit satisfaciendi Deo. Quod sane infinite misericordiae opus fuit. Vnde etiam maior quaedam gloria homini accersit, & quodammodo perfectior pax inter Deum & hominem constituitur, quia per satisfactionem condignam, ad illius redditam iustitiam. Et ideo specialiter propter hoc beneficium dicitur Deus diues in misericordia, ad Eph. 2. & ad idem accommodat Bernard. serm. 1. de annun. verba illa Psal. 84. Misericordia & veritas obuiauerunt sibi, iustitia & pax osculatae sunt. Sed instabit aliquis, quia ad maiorem liberalitatem pertinere videtur, gratis condonare omne debitum, imo & ad maiorem charitatem, nam qui plus amat, plus remittit, ut sumitur ex Luc. 7. & inter homines opus maioris virtutis esse confetur, gratis remittere iniuriam, quam satisfactionem postulare. Sed haec fere eodem modo dissoluitur: nam maioris charitatis, & liberalitatis est, donare vires & gratiam ad satisfaciendum. Addendum vero propterea est, non decuisse, nec communi bono expediuisse aliter fieri delicta manerent impunita. Vnde licet in priuatis personis saepe expediat, gratuita & liberalis iniuriarum remissio, non tamen in his, ad quos pertinet commune regimen, & vindicta delictorum. Deinde ipsi hominibus multis rationibus vtilius hoc fuit, tum ut peccati grauitatem agnoscerent, quamque illud Deus odio prosequatur, tum quia ipsamet satisfactionem, quae ab homine exigitur, est magnum bonum eius, & illius gloriae, & virtutem extollit. Propter quod diuersa omnino est ratio de Deo offenso, & de hominibus. Nam homo qui satisfactionem exigit iniuriae sibi factae, vel id facit ex odio alterius, vel saltem ex amore proprii commodi & utilitatis. Deus autem non suum, sed nostrum commodum quaerit, dum iustitiam vult in remittendis peccatis seruare. Vnde etiam inter homines si contingat communi bono expedire, vindictam exigere per publicam potestatem de iniuria suscepra, potest hoc esse maioris virtutis quam gratis illam condonare.

Respond.
Damasc.

Eph. 2.
Bernard.
Psal. 84.
Obiectio.

Luc. 7.

Disiunct.

Dico secundo, mysterium incarnationis non fuit simpliciter necessarium ad hominis lapsi reparationem. Conclusio est communis & ita certa ut negari non possit sine temeritate & fidei incommodo. Est D. Thom. hic, Magistri cum doctoribus in 3. dist. 10. vbi Bonauent. Scot. Richar. Durand. Palud. Gabr. & alij. Alex. Alent. 3. p. quaest. 1. membr. 3. art. 4. Altiliodoren. lib. 3. summae, tract. 1. c. 8. Guillel. Parisiens. lib. cur Deus homo. c. 7. & probatur primo ex communi patrum sententia, Leo Papa serm. 2. de Natiuit. cap. 3. Verax, inquit, misericordia Dei, cum ad reparandum humanum genus ineffabiliter ei multa suppenderent, hanc potissimum consulendi viam eligit, quae ad destruendum opus diaboli non virtute videretur potentia, sed ratione iustitiae. August. 13. de Trinit. cap. 3. 10. 13. & 18. & lib. de Agone Christi. cap. 11. Sumi, inquit, stulti qui dicunt, non poterat aliter sapientia Dei hominem liberare, nisi susceperet hominem. Tractat bene Greg. 17. Moral. cap. 18. & 24. Moral. cap. 2. Hugo de S. Victo. lib. 1. de sacram. p. 8. cap. 6. Secundo, ratione, quae facile sumi potest ex praecedenti conclusione. Si enim propter aliquam causam posset esse incarnatio necessaria ad reparationem nostram, maxime ut ex perfecta iustitia fieret: sed hoc non fuit simpliciter necessarium.

Testimoni.
Patrum.
D. Thom.
Magister.
Bonauent.
Richard.
Durand.
Palud.
Gabriel.
Alexan.
Alent.
Altiliod.
Guill. Par.
Leo Papa.
August.

Gregor.
Hugo S. Vi.
ctor.
Ratio.